

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Inž. Josef Fanta:

Jubileum českých vynálezů.

Na letošní rok připadá 40leté jubileum největších vynálezů, které byly učiněny ve zbrojní technice. Byla vynalezena první samočinná puška, okřídlená hlava válcového závěru (Warzenverschlusskopf), nabočník (Magazin), který se dnes neprávem nazývá Mannlicherův, ačkoliv ho Mannlicher nevynalezl, a dvojřadový zásobník (A Kasten), který se dnes rovněž neprávem nazývá Mauserův, ačkoliv ho Mauser nevynalezl, nýbrž toliko vyráběl. Mělo by nás naplňovati hrdoostí, že všechny tyto vynálezy jsou českého původu. Učinil je všechny jediný člověk, inž. Karel Krnka, tenkrát poručík 36. pěšího pluku v Mladé Boleslavi. Rozumí se, že přípravné práce a pokusy k těmto vynálezům vyžadovaly několika let práce před tím a že byly v roce 1883 pouze ukončeny.

První samočinná puška nebyla opakovačka, nýbrž zadovka werndlovka, zavedená tenkrát v rakouské armádě. Při tom podotýkám, že tato puška není vynálezem rakouského továrníka Werndla, nýbrž českého zámečnicka Karla Holuba (viz Ottův Slovník naučný, sv. XI. 508, heslo: Holub Karel, inženýr).

Tuto pušku zdokonalil Krnka tak, že po výstřelu otevřel se závěr, natáhl kohoutek a vyhodil vystřelenou nábojnici. Předčasné otevření závěru bylo úplně vyloučeno. Toho všeho dosáhl Krnka velice nepatrnými změnami, provedenými na ose závěru, nárazníku a kohoutku. Ačkoli by bývala rakouská armáda získala předěláním werndlovek na samočinné pušky po celém světě veliký náskok vůči ostatním státům, nebyl vynález Krnkův zaveden, protože ve starém Rakousku neměli nikdy dosti porozumění pro nové myšlenky a Krnka ještě k tomu nebyl doceněn, poněvadž byl Čech.

Při tomto vynálezu využítkoval Krnka tlaku plynu střelné rány, jako podnět samočinnosti zbraně. Angličan Maxim přišel se svou samočinnou opako-

vačkou o rok později. Vzal americkou opakováčku soustavy Winchester a využíval z pětého odrazu celé zbraně. Mezi oběma puškami byl ohromný rozdíl. Krnkova puška byla schopna života jako zbraň vojenská i lovecká. Maximova nehodila se k ničemu a proto ji Maxim přeměnil na svůj kulomet obecně známý. Angličané se chlubi Maximem po celém světě, kdežto my, Čeche, svého Krnku ani neznáme!

Krnka se nespokojil pouhou samočinnou zadovkou a učinil návrh na samočinnou opakováčku se hřídelovým závěrem, jako měla werndlůvka. Při tom po prvé navrhl, aby nábojník z tenkého plechu byl i s náboji vsunut do zásobníku (Kasten) shora a po vystřelení všech nábojů vypadl dolem. Poněvadž Krnka nedal si tento vynález patentovati, využíval ho Mannlicher při svých opakováčkách a jmenuje se nyní neprávem po něm Mannlicherův. Poněvadž nábojník měl obsahovati osm nábojů, navrhl Krnka, obáváje se, že by příliš vyčníval z pušky, aby náboje po případě ležely šikmo proti sobě. Tím byl vynalezen dvojřadový zásobník, jak jest užíván při Mauserovkách model 93 až 98 a který se neprávem nazývá Mauserův. Rovněž anglická a švýcarská puška mají Krnkův dvouřadový zásobník.

Krnkova opakováčka, sestavená v roce 1883, měla okřídlenou hlavu (Warzenverschlußkopf) a dvojřadový pohyblivý zásobník. Tento mohl obsahovati 5, 10 až 20 nábojů. Zásunoval se do pušky zdola a nabíjel se vysouvacím nábojníkem o pěti nábojích shora. Mohl býti kdykoliv jedním hmatem z pušky vyňat neb vyměněn. Podle toho jest zařízena puška anglická a švýcarská. První pro 10 a druhá pro 12 nábojů.

Za světové války učinilo Rakousko s Mannlicherovými vynálezy mnohou špatnou zkušenost a vzpomnělo si na Krnku. Požádalo ho, aby zařídil mannlicherovku pro zásobník o dvaceti nábojích. K tomu nedošlo, jelikož Krnka prohlásil, že to není prý možné.

Okřídlená hlava Krnkovy opakováčky jest zavedena u všech novějších vojenských opakovatek a samočinných pušek. Totéž platí o jeho zásuvném nábojníku a dvouřadovém zásobníku. Není dnes vůbec na celém světě jediné vojenské pušky nové doby, která by neměla nějaký Krnkův vynález, a na celém světě není vynálezu ze zbrojní techniky, které by měly takové rozšíření po celém světě jako vynálezy Krnkovy.

Jest litovati, že inž. Karel Krnka není u nás znám, poněvadž pracoval z nedostatků české zbrojovky v cizině a vždy úplně v zátíží.

Při této příležitosti zdůrazňuji, že první samočinnou pušku vynalezl Čech inž. Karel Krnka, a to proto, že v jedné naší vojenské publikaci z minulého roku jest uvedeno, že první samočinnou pušku vynalezl Němec Maxim. Omlouvám spisovatele slovy generála Klecandy ve článku „Původ evropského zbrojení“, uveřejněném v časopise „Venkov“ ze dne 28. srpna 1923:

„Hleďte vynálezce v kterémkoliv oboru, všude prvním je Němec a jen tak letmo zmínka o příslušníku cizího národa, který ve většině případů je skutečným vynálezcem.“

Za Rakouska jedenští spisovatelé úmyslně opomíjeli psáti o Krnkovi. Za republiky to dělati nebudeme. Prvenství Krnkovo, jakožto vynálezce první samočinné pušky, uznal i německý odborný spisovatel generálmajor Wille ve svém díle „Waffenlexikon Deutschlands“. Ještě v roce 1900 uznává totiž dr. Reinhold Günther, švýcarský setník, ve svém díle „Bergmanns Rückstoßblader“.

Proč bychom to neměli uznati my, jeho krajané? Inž. Karel Krnka nabízel našemu státu výtečnou samočinnou pušku, založenou na novém výzkumu, a novou střelu, založenou na nové teorii o počáteční rychlosti 1200 m oproti 600 m rakouské a 800 m německé armádní pušky.

„Svornost“, dům rotmistrů.

Rotmistři, část naší československé armády, oslavili páté výročí naší samostatnosti a současně pětileté trvání organizace (Svaz gažistů m. hodn. třídu) krásným a jistě významným způsobem: otevřením vlastního spolkového domu a sálu v Bubenči-Dejvicích.

Slavnosti započaly v pátek dne 16. listopadu t. r. slavnostní akademií.

Druhého dne dopoledne byla slavnostní valná hromada Svazu a odevzdání domu svému účelu. Této slavnosti byli přítomni: za ministra národní obrany gen. inspektor PhDr. J. Sv. Machar, šéf hlavního štábu gen. Mittelhauser, zemský velitel gen. Syrový, jihosl. vojen. ataché plk. Nenadovič, ital. vojen. ataché plk. Bertini a polský vojen. ataché plk. Trzaska-Durski, zástupcové odborů MNO a ostatních vojenských útvarů a ústavů atd.

Nový sál domu „Svornost“ stal se dějištěm události, která jest v kronice naší významná. Slavnostním řečníkem byl předseda Svazu rtm. Pišvejc, který podal sociální, mravní i politické postavení poddůstojníků z povolání v bývalé

monarchii a vyličil snahy a cíle našich československých rotmistřů a vyslovil přání, aby naše veřejnost naučila se rozeznávat dnešního rotmistra a důstojníka od bývalých poddůstojníků a důstojníků.

Svaz rotmistřů vznikl již dne 2. listopadu r. 1918 a měl rychlé organizační úspěchy, jsa veden několika obětavými nadšenci. Koncem roku 1919 měl již 4594 členů a dnes má 10.324 členů. Byl založen vlastní podpůrný fond, který vyplatil za tři a čtvrt roku více než 900.000 korun podpor vdovám a sirotkům. Stavební fond, založený rovněž v červnu r. 1920, měl za úkol vybudovati spolkový dům a sál; postavil dva objekty za jeden rok. Dům jest čtyřpatrový a má 21 moderně zařízených bytů a menší zařízení hotelové. Sál jest 20.30 m dlouhý a 10.40 m široký. Jest projektem architekta Lauermanna. Oba projekty postaveny nákladem čtyř milionů korun.

Svaz stará se též o kulturní vzdělání svého členstva a slouží mu jistě ke cti, jestliže jednoty Svazu v různých posádkách republiky měly koncem roku 1922 v 60 knihovnách 14.329 knih. Jednoty Svazu pořádaly na vlastní náklad 21 kursů III. a IV. měšťanské školy a 8 kursů střední školy, 90 různých učebných kursů a 231 přednášek. Organizace vydává již pátý rok vlastní list „Hlas Národní Obrany“ a přílohu „Osvětové Rozhledy“ v nákladu 11.000 výtisků dvakrát za měsíc.

Postavením vlastního domu a sálu „Svornost“ podali rotmistři krásný příklad své stavevské soudržnosti.

Slavnosti byly zakončeny dne 18. listopadu pracovní valnou hromadou za přítomnosti 150 delegátů jednot Svazu z celé republiky.

Jak viděti, mělo otevření vlastního domu zvláštní slavnostní ráz a možno říci, že rotmistři jako stav, část naší armády, na sebe velmi vhodným způsobem upozornili československou veřejnost. Doufáme, že její zájem o naše vojsko nepomine.

Plk. g. št. Z i m e r m a n n:

Železniční traťová velitelství a nový služební předpis Ž—I—3.

Před válkou světovou byla sice také důležitost železnic pro vojsko všeobecně uznávána, ale přece nepřikládala se jim taková důležitost pro vedení války, jaké získaly ve světové válce.

Všeobecně se soudilo totiž, že po přesunech vojska do nástupového prostoru nastancu opět normální poměry v železniční dopravě. Světová válka však dokázala, že železnice staly se veliteli armády nezbytným prostředkem k dosažení úspěchu. Železnice umožnily přesunovati vojska na ohromné vzdálenosti v nekrátkší době a rychle zásobovati vojsko střelivem a potravou. Mnohdy byl zdar vojenských operací značně závislý na výkonnosti železnic.

Tím se železnice staly důležitým činitelem v rukou velitelových. Jest zřejmo, že jest povinností vojenské správy, aby měla rozhodující vliv na železnici co se týče vojenské přepravy a jejího využití pro potřeby válečné. Vliv ten vykonává vojenská správa prostřednictvím zvláštních vojensko-železničních úřadů. Z těchto důvodů jest třeba věnovati vojenské železniční službě již v míru největší péči.

Úkolem tím jest pověřeno 4. oddělení hlavního štábu MNO, jehož výkonnými orgány v míru jsou železniční traťová velitelství.

Pro tato železniční traťová velitelství jest určen nový předpis Ž—I—3. Ačkoliv jsou tato ŽTV důležitou složkou organizace naší armády, jsou proto, že přicházejí v míru s vojskem zřídka do přímého styku, širší vojenské veřejnosti stále ještě málo známa.

ŽTV jsou zřízena v sídle všech ředitelství státních drah a dislokována s těmito společně v jedné budově. Tím zajištěna jest jejich nejužší součinnost a spolupráce se správou železniční, vůči které hájí zájmy vojenské. Proto nařizuje také nový předpis, že jest povinností vojenských velitelství a úřadů, aby jednaly ve všech věcech vojensko-železničních a vůbec železnice se týkajících se správou drah vždy toliko prostřednictvím příslušného železničního traťového velitelství.

Obvody působnosti jednotlivých železničních traťových velitelství kryjí se s obvody ředitelství státních drah, u nichž jsou přidělena. Po sestátnění ústecko-teplické a buštěhradské dráhy byly nyní tyto obvody nově uspořádány a byly pro informaci vojenských velitelství a úřadů uveřejněny ve Věstníku.*) K tomu nutno ještě připojiti stávající soukromé dráhy podle rozdělení obsaženého v příloze tohoto předpisu.

Hlavním úkolem ŽTV jest vypracovati v nejužším styku se železniční správou veškeré přípravy k přesnému a zajištěnému provedení všech vojenských transportů v míru i za mobilisace a za války podle pokynů náčelníka hlavního štábu MNO a dozíratí nad jich prováděním. Zvláště přípravy pro vojenskou železniční

*) Věstník věcný, roč. VI, část 60, bod 564.

službu za mobilisace a války jsou velmi obsáhlé, odpovědné a vyžadují jak úplné znalosti dopravních poměrů na příkazané železniční síti, tak i kontaktu s jednotlivými vojenskými velitelstvími, zejména však se zemskými vojenskými velitelstvími.

Vedlo by příliš daleko vypočítávat v tomto článku všechny ostatní povinnosti ZTV. Jsou obsaženy v předpise samém, který bude v nejbližší době vydán a na který chtěl jsem zde jen upozorniti a doporučiti tak instituci ZTV k studiu všem důstojníkům, zejména však důstojníkům 4. oddělení všech vyšších velitelství.

Rumunská armáda.

Po světové válce pokračovalo Rumunsko resolutně ve svém vojenském úsilí, aby uskutečnilo své válečné cíle. Kdežto v Paříži jeho zástupci bránili práv a zájmů Velkého Rumunska, vyvíjela armáda dvoji snahu: udržeti Besarabii a obsadit Sedmíhradsko. Na východě rumunské vojsko, stojící na Dněstru proti bolševickému Rusku, chovalo se vždy jen obranně a to i za vpadu do Polska. Na západě však dostalo se v květnu 1919 až k Tisze. Byvši napadeno maďarskou armádou, odrazilo ji za tuto řeku a pronásledovalo ji až k Budapešti, kamž vstoupilo 4. srpna. Teprve v březnu 1920 opustilo území za Tiszou, jež bylo přiznáno Maďarsku. Za takových poměrů reorganisovalo Rumunsko svou armádu.

Nejdříve bylo znovu zrestaurováno 15 divísi starého Rumunska (10 aktivních a 5 záložních) na základech z r. 1907. Dvě divise myslivců vybudované na počátku 1918 byly také znovu uspořádány.

Pak bylo ihned sáhnuto na prameny sedmíhradské. Postupně bylo postaveno 6 divísi sedmíhradských (4 aktivní a 2 záložní) a seskupeno ve dva nové armádní sbory (6. a 7.). V Besarabii, kde zbylo mnoho ruských elementů a jejíž budoucnost jest nejistá, spokojil se rumunský štáb tím, že tam zřídil vojenské velitelství a území s jeho zdroji rozdělil mezi ostatní oblasti armádních sborů.

Na počátku roku 1920 měla rumunská armáda jako r. 1916 23 divísi pěších (14 aktivních, 7 záložních a 2 divise myslivců), a tak jest až dosud. Roku 1922 bylo spojeno v jednu divísi 9 praporů horských myslivců a horského dělostřelectva.

Mobilisace rumunské armády, jež počala v listopadu 1918, byla jen částečná a týkala se jen některých odvodních ročníků. Početní stavy činily koncem roku 1919 350.000 mužů.

V březnu r. 1921 sloužilo ještě stále sedm ročníků. Přihlízejíc k mravnímu stavu země a k finančnímu zatížení, rozhodla se rumunská vláda k demobilisaci. V aktivní službě zůstaly jen tři ročníky a koncem roku 1921 již jen dva. Početní stavy byly tím sníženy asi na 200.000 mužů. Z důvodů úsporných byly stavy sníženy roku 1921-22 na 160.000 mužů a v roce 1922-23 na 125.000 mužů.

Skutečný počet pluků snížen byl o polovinu (na 28 pluků). Aby zaopatřilo různý moderní materiál a výstroj pro své divise, musilo se Rumunsko, nemajíc vlastních továren, obrátiti na spojence. Zvláště Francie poskytla mu v letech 1919-21 tanky, materiál letecký, lehké kulomety, děla proti letadlům, střelivo, oděv a výstroj.

Dnešní situace jest asi takováto:

Mírová organizace armády: Sedm armádních sborů, 24 pěších divísi (14 aktivních, 7 záložních, 3 myslivecké, 1 horská) a 2 divise jezdecké.

Armádní sbor má: 3 pěší divise, 1 jezdeckou brigádu, 1 ženijní pluk, 1 divísní trén, 1 rotu zdravotnickou, 1 prapor zásobovací. Dělostřelectva sborového není.

Pěší divise má: 2 pěší brigády (4 pluky), 1 dělostřeleckou brigádu (dva pluky = 36 děl + 16 houfnic) a 1 zákopnický prapor.

Tři myslivecké divise nemají dosud vlastního dělostřelectva. Divise horská má dělostřelectvo zvláštní.

Divise jezdecká má: 3 brigády (6 pluků), 1 skupinu dělostřeleckou a 1 rotu cyklistickou.

Vlastní pěchota má: 58 pluků aktivních, z nichž jest 56 v rámci divise (14 divísi $\times$ 4) a 2 tvoří zvláštní nezávislou brigádu bukovinskou. Každý pluk má tři prapory o třech rotách pěších, jedné kulometné a jedné pro zvláštní služby

a 28 plukovních kádrů, celkem 86 pluků.

Myslivci mají 14 pluků a 3 skupiny horské.

Všech pěších praporů jest 267.

Pěší rota má 4 čety, každá četa 2 bojová družstva a jedno záložní. Každé družstvo bojové má skupinku lehkých kulometníků a skupinku granátníků, družstvo záložní má lehký kulomet; celkem 12 lehkých kulometů pro rotu. Rota kulometná má 8 těžkých kulometů.

Divisní dělostřelectvo má: 21 pluků dělostřeleckých (každý o devíti bateriích), 21 pluků houfnicových (každý pluk 4 baterie houfnic a 1 baterii zákopových moždírů).

Horské dělostřelectvo má: 3 skupiny horských děl po 3 bateriích, 1 pluk houfnic (4 baterie).

Dělostřelectvo na koních má: 2 skupiny po 3 bateriích.

Těžké dělostřelectvo má: 4 pluky (celkem 41 baterií).

Dělostřelectvo proti letadlům má: 1 pluk o 3 skupinách.

Jezdeckto má 26 pluků, z nichž 12 pluků divisního jezdeckta, 13 pluků sborového jezdeckta a 1 pluk královské stráže.

Bojových vozů jest 1 pluk, jenž se skládá z jedné skupiny tanků a z jedné skupiny obrněných automobilů.

Vojsko technické má: 7 pluků ženijních (z nichž každý má 1 prapor zákopníků, 1 prapor telefonistů a 1 rotu mostářů), 1 pluk pro zvláštní služby (radiotelegrafie, světlomety, holubáře), 2 pluky železniční, 1 pluk mostářů, 1 pluk automobilní.

Leteckto má 6 skupin (4 letecké, 1 skupinu vodních letadel, 7 skupin balonových).

Vojsko policejní se skládá z pohraniční stráže (4 pluky a 3 čety na koních) a z polního četnictva (11 pluků).

Armádní sbory jsou teritoriálně rozčleněny takto: 1. sbor v Craiové, 2. v Bukurešti, 3. v Galaci, 4. v Jassy, 5. v Constance, 6. v Kološvaru, 7. v Sibině. Území Besarabie jest rozděleno mezi 3., 4. a 5. sbor. Každé sborové velitelství skládá se ze dvou oblastí divisních. Okrsků odvodních jest celkem 70, přibližně jeden pro pluk, čtyři pro divisní oblast.

Dnešní dislokace řídí se ještě politickými zájmy: střežením hranic a cizího obyvatelstva v Besarabii a Sedmíhradsku. V těchto provinciích jsou zřízena zvláštní vojenská velitelství a vojsko jest tam zesíleno. V Besarabii na ruských hranicích stojí 4 aktivní divise, 1 divise myslivecká, 3 brigády pěchoty, 2 divise jezdecké, v Sedmíhradsku na maďarských hranicích jsou 2 divise aktivní, 1 divise myslivecká, 1 brigáda jezdecká a uvnitř 3 aktivní divise, ve vnitrozemí rumunském jest 5 divisi aktivních, divise horských myslivců a brigáda myslivců.

V příčině doplňování platí zákon ze 6. dubna 1913. Služba trvá: aktivní 7 let (efektivní 2 roky u pěchoty, 3 roky u jezdeckta), záložní 12 let, domobranecká 6 let, celkem 25 let (od 21. do 46. roku). Podle nových projektovaných zákonů bude služba trvat 29 let (od 21. do 50. roku), z nichž 2 léta v činné službě, 18 let v záloze a 9 let v domobraně. Od roku 1921 vztahuje se odvod na celé Rumunsko, jinonárodní elementy jsou rozděleny do ostatních jednotek tak, aby element rumunský převládá. Ročníky 1921-1923 poskytly průměrný kontingent asi 120.000 mužů, z nichž 20.000 bylo přiděleno vojsku policejnímu. Nyní slouží ročníky 1921 (již jen částečně), 1922 a 1923.

Normální početní stav armády jest 220.000 mužů, ale z důvodů úsporných průměrný početní stav jest jen 125.000 mužů. Důstojníků 12.148, poddůstojníků 13.245. Pohraniční stráž jest asi 17.000 mužů a polního četnictva asi 38.000 mužů. Tímto snížením početních stavů bylo způsobeno, že jest čtvrtý druh jednotek: jednotky zesílené (v Besarabii), polozesílené (v Dobrudži), normální a snížené. Početní stav divise kolísá mezi 7000 a 4000 mužů, pěšího pluku mezi 1700 a 400 mužů, roty mezi 143 a 20 mužů.

Výzbroj pěchoty jest rozmanitá, vzorů i ráží různých. Nicméně však jest snaha zavést jednotnou ráži 8 mm. Pušky jsou 8 mm (Lebelův vzor), 7,62 mm (ruský vzor), 8,5 mm a 8 mm (Mannlicherův vzor), lehký kulomet francouzský (8 mm), těžký kulomet Hotchkissův a Saint-Etienneův (8 mm), Maximův (6,5 mm), ruský (7,62 mm) a Schwarzlosův (8 mm).

Dělostřelecký materiál jest také rozmanitý. Polní děla jsou francouzská (75 mm), Kruppova (75 mm) a ruská (76,2 mm), těžké houfnice ruské (162,4 mm) a Saint-Chamondské (155 mm), lehké houfnice francouzské (105 mm a 120 mm) a ruské (114,2 mm a 121,9 mm).

Těžká děla jsou zastoupena: ruským (106,7 mm), Bangeovým (120 mm), Kruppovým (150 mm) a rakouským (210 mm), zákopová moždířem (58 mm), horská Kruppovým (75 mm), protiletadlová francouzským (57 mm a 75 mm) a ruským (76,2 mm).

Rozmanitost modelů a ráží činí problém zásobování střelivem velmi obtížným.

Tanků jest v rumunské armádě asi 100 lehkých typu Renaultova.

Letadel schopných služby jest asi 80 (typy Spad, Fokker, Bréguet, Brandenburg). Ve Francii bylo objednáno 10 eskadril Bréguetových letadel, dodány však byly jen tři, poněvadž smlouva byla zrušena.

Civilní aviatika počíná se rozvíjetí. Vznikla v červnu 1920 a byla letošního roku podřízena ministerstvu války. Čtyři velké vzduchoplatecké přístavy se staví. Co se týče mobilisace, mělo Rumunsko r. 1916 ze 7½ milionu obyvatel asi 1 milion mužů schopných. Roční kontingent 50.000 mužů. Dnes má Velké Rumunsko asi 16 milionů obyvatel, z nichž 12.300.000 jest Rumunů. Za války musel být učiněn opatření vzhledem k cizím elementům (ruským v Besarabii, maďarským v Sedmihradsku a bulharským v Dobrudži). Lze říci, že Velké Rumunsko by dnes bylo schopno zmobilisovati asi 2.000.000 mužů. Ale početní stav ozbrojený by byl značně menší, poněvadž není nutné výzbroje. Pravděpodobně by za války nevznikla žádná nová velká jednotka.

Nedostatkem početních stavů u většiny jednotek trpí výcvik vojska. Tyto jednotky mohou cvičiti jen za doby manévru. Výcvik kádrů stojí na místě prvním. Každá zbraň má své školy průpravné a aplikační. Avšak neblahé poměry hmotné odpuzují důstojníky od služby vojenské a nelákají mládež do vojenských škol. Rumunská armáda přijala doktrínu francouzskou, její metody i jejího ducha. Mnoho náčelníků a důstojníků generálního štábu prošlo francouzskou válečnou školou. Jejich snahy však se rozbíjejí o finanční obtíže. (Podle „Revue militaire française“ z října 1923.)

Wf.

RŮZNÉ.

Obrněné vozy s housenkovými pásy „Kégresse“ mají dva typy a byly nedávno podrobeny vytrvalostní zkoušce. Jeden typ jest vyzbrojen dělem 37 mm, druhý těžkým kulometem. Váha (s výzbrojí, bez střeliva a personálu) prvního 1780 kg, druhého 1745 kg, délka 3,40 m, šířka 1,46 m, výška 2,30 m. Zkoušky byly vykonány na celkové trati více než 1000 km, v terénu částečně tvrdém, s průměrnou rychlostí 22,8 km za hodinu. Spotřeba asi 20 l benzínu a 0,675 l oleje na 100 km. Nebylo vůbec nehod a vozy ukázaly se schopnými služby, k níž jsou určeny. (Rev. d'Art. z list. 1923.)

Schneidrova poháru 1923 dobyla při mezinárodních závodech rychlostních pro vodní letadla tentokrát Amerika. Anglie, loňský to vítěz, chtěla sice udržeti pohár pro sebe, ale Francie a Spojené státy vyvinuly velké úsilí, aby ji jej odňaly. Závody konaly se dne 28. září v Cowes na trati mezi Cowes a Selsey Beach. Délka dráhy 345 km. Ke startu dostavily se dva aparáty americké (Curtisovy), jeden aparát anglický a jeden francouzský. Americké stroje proletěly dráhu průměrnou rychlostí 280–285 km za hodinu, anglický byl na třetím místě s průměrnou rychlostí 255 km, francouzský stroj nedoletěl. (Revue maritime z list. 1923.)

Nová americká říditelná vzducholoď Z—R, podnikla dne 11. září první dvanactihodinovou plavbu nad městy New Yorkem, New-Jersey a Pensylvanií. Byla přijata s velkým entousiasmem. Jest konstruována v Německu. Nejnověji stavi Německo pro Spojené státy vzducholoď Z—R, jež bude mít 70.000 m³ a jest určena jen pro obchod a dopravu. Dlouhá 200 metrů, průměr má

27,34 m, má pět motorů Maybachových, každý o 400 koňských silách. Člun přijme 30 cestujících, jest zařízen přepychově. Jest to 126. vzducholoď, již staví závody Zeppelinovy. (Revue maritime z list. 1923.)

Bombardování letecké. V angl. časopise Naval and Military Record ze srpna 1923 jsou podány výsledky cvičení, jež vykonala eskadrila vodních letadel 30 mil jižně od ostrova Sv. Kateřiny. Letadla bombardovala vlečenou loď Agamemnon ve vzdálenosti 1000 metrů, s výše 2400 metrů. Loď se pohybovala rychlostí 13 uzlů. První den byla jedna rána v cíli, 8 ran v okruhu 5 m od cíle, 9 ran v okruhu 15 m od cíle. Pozorováno bylo 20 ran, vrženo 4 letadly celkem 48 ran. Druhý den byly dvě rány v cíli, 10 ran v okruhu 6 m. Šest letadel vrhlo celkem 48 pum. Výsledky byly poměrně nepříznivé pro prudký vítr. (Revue maritime z list. 1923.) — V Americe konány byly pokusy bombardování s letadel proti lodím New-Jersey a Virginia dne 7. září. Cílem cvičení bylo nejen vyzkoušení působnosti těžkých bomb na lodní materiál, ale také posouditi, jak obranné pobřežní letectvo by dovedlo odraziti nepřátelské loďstvo, vyslané proti americkému pobřeží. Zdá se, že podmínky pro letce byly tak příznivé, že z výsledků nelze odvozovati vážných závěrů. Při každém útoku letěly aparáty odděleně na půl míle od sebe. Každý stroj nejdříve přeletěl cíl a hodil malou bombu zastrelovací, aby mohl vykonati korekci. Cíl stál nehybně na vodě, počasi bylo klidné a povětří klidné. Nejprve podnikla pět letadel útok na New-Jersey a každé hodilo bombu 270 kg s výše 3300 metrů. Všechny bomby padly asi 100 metrů před loď. Opsavše kruh, podnikla le-

ladla druhý útok, při němž tři bomby zasáhly cíl, ale způsobily jen malé škedy. Po půl druhé hodině podniknut byl nový útok sedmi aparáty, z nichž každý vrhl pumu 900 kg těžkou s výše asi 3000 m. Žádná bomba nebyla v cíli, jedina toliko padla těsně vedle a způsobila lehkou trhlinu, která se však ani po 4 hodinách nezvětšila. Třetí útok byl proveden na Virginii. Sedm aparátů shodilo s výše 915 metrů čtrnáct pum po 500 kg. Čtvrtá a pátá bomba zasáhly loď, jež se po půl hodině ponořila. Čtvrtý útok byl podniknut čtyři hodiny po druhém útoku na New-Jersey. Jedenáct letadel shodilo zase čtrnáct bomb po 500 kg s výše 915 metrů. Loď však nebyla zasažena. Asi po půl hodině dvě letadla útok opakovala s bombami 500 kg těžkými. Shodila celkem 3 bomby; první padla zcela blízko, druhá šla mimo a třetí přímo do cíle. Po pěti minutách se loď ponořila. Bylo tedy zapotřebí 41 bomb při krásném počasí, aby byly zničeny dva křižáky, nehybné, nebráněné a bez mužstva. (Revue maritime z list. 1923.)

Německé ponorky. Scientific American přináší v zářijovém čísle podrobná data o německých ponorkách, konstruovaných a ztracených za války světové. Jest to výsledek čtyřletého badání a studia úředních dokumentů a zpráv důstojníků a funkcionářů německé admirality. Celkem bylo v činnosti 281 ponorek a 197 jich bylo v práci v době příměří. Ztráty personálu činily 5364 lidí (z toho 515 důstojníků). Ponorek bylo zničeno 37 torpédy, 36 minami, 20 zahynulo v bojích s nepřátelskými ponorkami, 14 nehodami motorů, 13 bylo ponořeno torpédovkami, 8 ztroskotalo, 6 bylo ponořeno rybářskými čluny, 6 zničeno letadly, 6 zahynulo v podmorských sítích. Kromě toho 21 ponorek bylo zničeno, aby se nedostaly do zajetí. Celkem 167 ponorek. (Podle zpráv franc. ministerstva námořního bylo zničeno ponorek 174.) V kanálu La Manche zahynulo 56 ponorek, v moři Severním 26, na východním pobřeží anglickém 16, ve Středozemním moři 26, na pobřeží holandském 12, u Helgolandu 3, u Scapa-Flow 2. Zbytek na různých místech. (Revue maritime z list. 1923.)

Ruské vzduchové loďstvo je stálým předmětem sovětského tisku. Nemíne dne, aby oficiální a polooficiální orgány nepřinesly články o této otázce, uvažované s hlediska národní obrany a obchodních vztahů. Propagandu obstarává zvláštní kmité. Tam, kde jsou nemožné přednášky, propaguje se myšlenka plakáty a obězňiky. Kdo chce být v seznamu zakladatelů, musí zaplatit nejméně zlatý rubl. Továrny,

skupiny dělníků, sověty a správy subskribují větší sumy na zakoupení nebo konstrukci letadel, jež budou mít jejich jména. Roku 1924 má být Rusko vybaveno asi 10.000 letadel. Poněvadž ze 23 továren existujících r. 1914 pracuje nyní jen pět, nezbyvá než zakoupit je v cizině. Anglie a Itálie, nemluví o Německu, prodaly v posledních letech Rusku několik set letadel. Jiná obtíž jest však armáda pilotů a mechaniků, která se nedá vydupati v několika dnech ze čtyř ruských leteckých škol. Němci by jistě rádi přispěli, ale zdá se, že Rusko nemá více než asi 50 Němců ve svých školách. Piloti vojenští jsou všichni Rusové. (Revue maritime z list. 1923.)

Německý vliv na ruskou armádu. Vystěhovalecký ruský tisk nám odhaluje, jak německý vliv na sovětské Rusko vzrůstá. Rudá armáda i rudé loďstvo závisejí úplně na německé technice, která zaopatřuje všechny nezbytné věci. Ve všech technických odděleních zaujímají Němci vynikající místa. Současně se v interesovaných kruzích diskutuje pilně o vzájemném sblížení Ruska, Japonska a Německa. Kdyby se to uskutečnilo, dalo by sovětské Rusko suroviny a lidi. Německo technické síly, továrny a zbraně, a Japonsko loďstvo. Tato možnost znepokojuje baltické státy, hlavně Estonsko, jemuž náleží v zálivu řížském ostrovy, které jsou nejlepší základnou pro rekonstrukci německého loďstva. Petrohrad a Moskva hemží se německými důstojníky generálního štábu, již mají falešná ruská jména a ruské pasy. (Revue maritime z list. 1923.) Wf

Nový náčelník rumunského generálního štábu. Místo náčelníka hlavního štábu rumunské armády, uprázdněné úmrtím gen. Christesca dne 9. května 1923 svěčeno bylo generálu divise a armádnímu inspektoru Alexandru Lupescovi. Gen. Lupescu (25./12. 1865) stal se podporučíkem v roce 1886, byl v r. 1898 po absolvování válečné školy v Bukurešti přidělen k dělostřeleckým plukům bývalé rak.-uh. armády; r. 1904 byl jmenován ředitelem válečné školy a zůstal jím po 18 let, kde vynikl svými přednáškami válečného dějevísu. Dosáhnul hodnosti inspektora vojenského vyučování, stal se v r. 1919 ministrem veřejného vyučování. Ve svět. válce byl náčelníkem štábu 1. armády (gen. Culcev), pak velitelem divise a po té 1. podnáčelníkem štábu rumunské operující armády; zúčastnil se v této hodnosti vyjednávání o příměří na rumunské frontě (v únoru 1918). V r. 1917 doprovázel presidenta Masaryka do hlavního stanu rumunské armády (Jassy) a na rumunské frontě.